

Kleine Geelpootruiter in de Brabantse Biesbosch (**)

door

M. BOUMAN, MEJ. M. KUIPER, H. M. PONS en MEJ. H. VRIELINK

(The Yellowshank, new to the Dutch list)

De 30ste oktober 1966, een geheel bewolkte, windstille en koude dag, zagen wij bij het noordelijke gedeelte van het Gat van Honderd en Dertig in de Brabantse Biesbosch een steltloper met opvallend witte stuit en staart voorbij vliegen, die helaas achter een rietkraag verdween. Later zagen wij hem echter weer bij de ingang van een kreekje. Na voorzichtig dichterbij gekomen te zijn, vielen ons de helder-lichtgele poten op. Daar geen van ons viere deze vogel kende, hebben wij alles zoveel mogelijk schriftelijk vastgelegd.

Het kreekje was ± 6 meter breed, viel bij eb droog en had slik en zandbanken; in het midden was er nog stromend water. Op de oevers, die steil en 1.50 m hoog waren, groeide riet van 2—3 m lengte. Gedurende een half uur (van 13.00 tot 13.30) hebben wij de vogel, op een afstand variërend van 15—25 m, kunnen waarnemen. Ieder van ons was in het bezit van een kijker: het waren er twee van 7 x 50, één van 8 x 40 en één 10 x 50.

Wij noteerden:

Snavel: Donker, iets langer dan de kop, dun (zoals van een Grauwe Franjepoot; verhouding grootte kop lengte snavel ook als van een Grauwe Franjepoot).

Kop: Donkere oogstreep, van boven grijs, met donkere vlekjes in de nek (streeppatroon).

Rug: Grijs, doch lichter dan de vleugels, witte stuit.

Onderzijde: Wit, niet zo sneeuwwit als de stuit.

Staart: Wit met grijze eindband.

Vleugels: Donker grijs, naar de rug en naar achteren toe iets lichter wordend, met onregelmatig verspreide lichte vlekjes (stippels).

Poten: Helder lichtgeel.

In de vlucht: Bovenkant vleugels donkergrijs met sneeuwwitte stuit en staart.

Geluid: Helder en fluitend, klinkend „tjoe” en „tjoe-tjoe”, naar de uu klank neigend.

Gedragingen: Hij was weinig schuw, bewaarde echter wel steeds een „veilige afstand”. Hij fourageerde op de grens van water en land, liep daarbij bedrijvig heen en weer en pikte voortdurend. Bij ons naderbij komen liep hij rustig voor ons uit en wipte af en toe met de staart. Toen er enige Wintertalingen op 3 m afstand opvlogen, bleef hij staan en bewoog zijn kop op en neer. Bij een poging hem te fotograferen vloog hij weg. Hoewel wij nog 50 m zijn doorgelopen, hebben wij hem niet meer gezien.

Wij schatten hem op ongeveer dezelfde grootte als een Bosruiter en beslist kleiner dan een Groenpootruiter. Helaas was er geen vergelijkingsmateriaal

aanwezig. Bij thuiskomst bleek dat er twee mogelijkheden waren: óf een Grote Geelpootruiter (*Tringa melanoleuca*) óf een Kleine Geelpootruiter (*Tringa flavipes*).

Vergeleken met de Nederlandse Vogelgids van Peterson c.s., bewerkt door Mr. Kist, merkten wij de volgende verschillen op:

1. Onze vogel was duidelijk donkerder.
2. De eindband van de staart heeft geen van ons in de vlucht gezien.
3. De streping was op de keel duidelijk minder.
4. De onderzijde was duidelijk witter.

De Amerikaanse Vogelgids van Peterson liet ons wat betreft deel I (Eastern Land and Water Birds) hetzelfde als de Nederlandse zien; deel II (A Field Guide to Western Birds) had echter veel donkerder afbeeldingen. In het laatstgenoemde deel stond ook een afbeelding van de Grote Geelpootruiter in de vlucht; hieruit bleek dat deze veel minder wit op stuit en staart heeft dat wij waarnamen. Hoewel de grootte en het geluid en ook het veel meer wit op stuit en staart ons voor 99 % overtuigden dat het hier een Kleine Geelpootruiter betrof, misten we toch nog de eindband van de staart. Toen wij echter in The Handbook of British Birds van Witherby c.s. lazen: „in flight wings uniform dark grey above, unrelieved by any paler mark or shade, and tail (actually barred) appearing white”, waren wij helemaal zeker van onze waarneming.

Limosa 37: 311—314 vermeldt een waarneming van W. J. M. Vader. Met deze gegevens is een van ons naar Prof. Voous gegaan. Deze was het met het weergegeven geluid niet eens, daarop werd besloten dat wij een bandje met verschillende geluiden erop zouden beluisteren. Allemaal „kozen” wij, onafhankelijk van elkaar, hetzelfde geluid uit, hetgeen inderdaad het geluid van de Kleine Geelpootruiter was. Wij danken Prof. Voous voor zijn bereidwillige hulp.

Naschrift

Door de Commissie voor de Nederlandse Avifauna is op 3 december 1966 aan de waarnemers een geluidsbandje gegeven waarop de roep van vier soorten ruiters, zonder vermelding van de soortnamen, stonden opgenomen, nl. achtereenvolgens: (1) Terekruiter (*Tringa terek*), (2) Grote Geelpootruiter (*Tringa melanoleuca*), (3) Kleine Geelpootruiter (*Tringa flavipes*) en (4) Bosruiter (*Tringa glareola*). Volgens mededeling van de heer M. Bouman wezen alle vier de waarnemers, onafhankelijk van elkaar, nummer drie aan als overeenkomende met het geluid dat zij zich van de waargenomen vogelsoort konden herinneren. Deze omstandigheid is een van de gronden geweest, waarop de Commissie voor de Nederlandse Avifauna gemeend heeft de waarneming als een eerste bevestigde waarneming van de Kleine Geelpootruiter in Nederland te mogen aanvaarden. De waarneming van W. J. M. Vader van 16 april 1964 te Yerseke (Limosa 37: 311—314) wordt daarmee automatisch de eerste zgn. „onbevestigde waarneming” van deze soort in ons land. — K. H. V.

SUMMARY:

The Yellowshank, new to the Dutch list

On October 30th, 1966 a specimen of the Yellowshank was seen in the Biesbosch, Province of Noord-Brabant. Till now there was only one „non-confirmed observation” (a trustworthy one man's sight record) of this species in the Netherlands.

Waarschijnlijke bastaard Kolgans x Dwerggans uit de natuur door

K. H. VOOUS

(Zoölogisch Laboratorium, Vrije Universiteit, Amsterdam)

en

J. WATTEL

(Zoölogisch Museum, Universiteit van Amsterdam)

(Probable wild hybrid White-fronted x Lesser White-fronted Goose)

Het Zoölogisch Museum van de Universiteit van Amsterdam ontving van de heer C. J. Coldewey (Gorssel) een pas geschoten gans, met de volgende gegevens en kenmerken:

Coll. Nr. 19.267, ♂, 28 december 1966, Biesbosch, gemeente Dubbeldam. Geschoten samen met een andere gans, die in zijn gezelschap vloog. Deze vogels waren volgens Coldewey de enige ganzen „die zoekend waren om op het water in te vallen” waar de hut van Coldewey zich bevond. Ook waren deze twee ganzen de enige die Coldewey schoot, daar alle andere te hoog vlogen en niet door hem werden beschoten.

De vogel vertoont de kenmerken en afmetingen van een Kolgans (*Anser albifrons*) in overjarig verenkleed, met veel zwarte plekken op de onderzijde. Hij viel de heer Coldewey op door het bezit van een duidelijke, vlezige, doch niet sterk gezwollen, oranjegele oogring. Ook reikt het wit van het voorhoofd tot aan of zelfs iets voorbij de voorrand van het oog. Deze beide eigenschappen zijn kenmerken van de Dwerggans (*Anser erythropus*) en niet van de Kolgans. De snavel was bleek rose; de poten waren oranje.

Bij een vergelijking met museumexemplaren bleek voorts dat de veren van de mantel en de rug en vooral ook die van de flanken donkerder en meer aardbruin van kleur waren dan die van volwassen Kolganzen; in dit opzicht gelijkt het exemplaar op een Dwerggans.

Afmetingen: vleugel 415, staart 125, snavel (culmen) 42, tarsus 68 mm.

Een vergelijking van afmetingen (mm), ontleend aan Witherby c.s. „*Hand-book of British Birds*” (3, 1939) toont het volgende:

	<i>vleugel</i>	<i>staart</i>	<i>snavel</i>	<i>tarsus</i>
Kolgans (♂)	392—442	114—132	43—52	60—71
Z.M.A. 19.267 (♂)	415	125	42	68
Dwerggans (♂)	367—388	95—109	28—35	58—62